UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Secunda, an sit peccatu[m] esse sorti legum? Sol. sic.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

ſitate coguntur dimittere poſſeſſiones miſericorditer eis cōceſſas: ſic monachi cū a religione ceſſauerint, priuilegijs exuuntur que religionis intuitu eis cōceſſa videntur. In tertia parte dicit ꝙ priuilegia monachorū in eo caſu intelligu tur eſſe conceſſa ꝙ alijs eccleſijs non derogetur: videlicet vt decimatiões noualiū nulli quōdā aſſignatas authoritate ꝑuilegiorum ſibi teneant: vel ſi propter paupertatē vel inſtantem neceſſitatē monachis conſuli non pōt niſi derogetur priuilegijs alioꝝ: ⁊ ita eoꝝ ſubueniendo inopie, vt ipſi ratione priuilegiorum non fiant diuites, ⁊ baptiſmales eccleſie deſtruant̄. Secunda pars incipit ibi: Sed obijcit̄. Tertia ibi: priuilegia ergo. Alioquin. i. alit̄. i. ſi non poſſet derogare ꝑuilegijs aliorū: ad paucitatē reducerentur: quia nō fierēt noue et alie deſtruerentur.

a ¶ Poſſeſſiones. xvj. queſt. j. poſſeſſiones.

b ¶ Ceſſauerint. argu. ꝙ ſi priuilegiū aliqđ datur ex cauſa vel ratiōe religionis: vel ratiōe paupertatis, vl' alia de cauſa: q̄cito ceſſat cā, ceſſat ⁊ ꝑuilegiū vt ex̄ de v̄bo. ſignific. abbate. in fine. extra de deci. ſuggeſtū. xvj. queſtione. j. generalit̄. et inſtit. de autho. tu. §. vlt. ⁊ ff. de iudi. l. ij. §. legatis. et C. de teſtamen. mili. l. vlti. et inſtit. de pupilla. ſubſtit̄. §. qua ratione.

Priuilegiū ceſſat ceſſante ipſius cā.

dioceſibus aliarum frequēter condite inueniātur. Seruent̄ ergo priuilegia eccleſiarū cunctis inconcuſſa tꝑibus: ne videlicet preter eius authoritatem a quo data ſunt, cōtra ea liceat ire alicui. ¶ Sed obijcitur illud ſymmachi pape: Poſſeſſiones [a] quas vnuſquiſq; eccleſie ſuo relinq̇t arbitrio. ⁊c. que ſupra in titu. de alienatione rerum eccleſiaſtica. leguntur aſſcripta. Unde datur intelligi ꝙ ea que de iure vniuſcuiuſq; eccleſie, vel neceſſitatis, ſicut peregrinis: vel pietatis intuitu, ſicut religioſis domibus conferuntur: non perpetuo ſed temporaliter ab eis quibus conferuntur, ſunt poſſidenda: q̄ꝙ illud ſymmachi ad neceſſitatis intuitum non ad pietatis proſpectum poſſit referri: videlicet vt ea que peregrinis vel captiuis largiri neceſſitas ſuaſit non ea que religioſis domibus ob quietē religioſe conuerſationis conceſſa ſunt, prohibeantur perpetuo poſſideri. vel potius de vtriſq; intelligendum eſt: videlicet vt ſicut neceſſitatem patientes ceſſante neceſſitate beneficijs renunciare coguntur que eis miſerationis indulſit intuitus: ſic religioſe viuentes cum a religione ceſſauerint [b], priuilegijs exuantur que religioſa conuerſatio meruit. ¶ Priuilegia ergo q̄ religioſis domibus conceduntur: vel in eo caſu accipienda ſunt in quo ita eis conſulitur, ꝙ nulli aliquid derogatur: videlicet vt ex noualibus quorum decimationes nulli [c] aſſignate fuerant, priuilegiorum authoritate decimas aliquibus perſoluere nō cogantur: vel ſi propter inſtantē temporis neceſſitatē eis conſuli non poterit niſi alijs deroget̄, ita priuilegiorum authoritas videatur eſſe ſeruāda, vt eorum ſubueniatur inopie, nō vt ſuarum diuitiarum augmēto, et poſſeſſionum non modica extenſione porrecta, baptiſmales ſeu parochiales eccleſie penitus [d] deſtruantur.

¶ Cauſa.xxvj.

Quidam ſacerdos ſortileg⁹ eſſe et diuinus conuincitur apud epiſcopum: correct⁹ ab epiſcopo, noluit ceſſare: excōmunicatur. tandem agens in extremis recōciliatur a quodam ſacerdote, epiſcopo inconſulto. inducitur ſibi penitētia ſub quantitate temporis canonibus prefixa.

Hic primuz queritur: qui ſint ſortilegi?

Secundo, an ſit peccatū eſſe ſortilegum?

Tertio, a quibus genus diuinationis ſumpſit exordium?

Quarto, quot ſunt genera diuinationis?

Quinto, an ſortilegi vel diuini ſint excommunicandi ſi ceſſare noluerint?

Sexto, an excommunicatus ab epiſcopo, poſſit reconciliari a presbytero illo inconſulto.

Septimo, ſi morientibus eſt indicēda penitentia ſub quantitate temporis?

¶ Queſtio.j.

Qui ſint ſortilegi Iſidorus definit etymologiarū lib. viij. ita dicens.

¶ Qui ſint ſortilegi.

Sortilegi ſunt q̇ ſub nomine ficte religiōis per quaſdam (quas ſctoꝝ ſeu apoſtolorū vocant) ſortes diuinationis ſcientiā profitent̄ [e]: aut quarūcūq; ſcripturarū inſpectione futura promittunt.

¶ Queſtio.ij.

c ¶ Nulli. Hoc nō eſt verū: q2 ſi illud nouale fuit in alicui⁹ territorio, ad illum tātū ſpectabit. ſed ſi in nullius parochia fuerit epūs pōt aſſignare cui voluerit: vt ex̄ de deci. qm̄.

d ¶ Penitus. ſupra. xij. queſtio. ij. bone rei. Jo.

Quidā ſacerdos. ¶ Caſ⁹. Expedito tractatu de priuilegijs: ſupponitur cauſa. xxvj. i qua tractatur de diuinatiōibus, et recōciliatiōe excōmunicatorum: ⁊ de pena moriētiū. Que omnia vt melius pateant, Gratianus more ſolito thema ꝑponit, de quo ſeptē ſurgunt queſtiones.

Qui ſint ¶ Caſus. Hic proponitur ꝑma queſtio: in qua queritur quid ſit ſortilegium. que queſtio ſoluitur. j. c. j.

Sortilegi. ¶ Caſ⁹. Queſitū fuit ab Iſidoro qui dicant̄ ſortilegi. Qui reſpōdet dicens ꝙ illi dicuntur ſortilegi qui artē diuinatiōis profitentur per ſortes que vocant̄ ſortes apoſtolorum, vel per quācunq; aliā ſcripturam futura promittunt.

e ¶ Profitentur. qui tales conſulit, penitētia punitur v. annorum: vt. j. e. qō. v. qui diuinationes. Ipſi autez ſacientes hmōi artes tantū penitentia vnius anni vident̄ puniendi: vt ex̄ de ſortile. c. ij. ſ3 iſtud itellige eē diſpenſatione. ſm legē aūt ipſe maleficus punit̄ capite: vt. C. d̄ male. ⁊ ma. l. nemo. Joan.

Sortilegos ꝯſulētes, et ipſi ſortilegi q̄lit̄ puniunt̄.

Quod autem. ¶ Hec.q.diuiditur in tres partes. In prima probat ſophiſtice ꝙ nullum eſt peccatum exquirere ſortes tempore neceſſitatis. Secunda ibi: His ita. Tertia ibi: Hec autem. Joan.de fan.
¶Caſus. Hic intitulatur ſecūda qō qua queritur vtrum ſit peccatum inquirere veritatem per ſortes. Et reſpondet ꝙ ſic. primo tamen probat ꝙ non eſt peccatū. et hoc ꝓbat in hoc.§.q̄ñq; rationibus vel authoritatib⁹, que facile in hoc.§.diſcernūtur. De hoc tamen plenius inuenitur in ſumma huius queſtiōis in apparatu. Seq̄ns autem ca.planum eſt.

Joſue vij.b.

a ¶ Sortes.not. ꝙ ſortes quedam ſunt licite: quedaꝫ illicite. Illicite ſunt que fiunt per magicas incātatiōes: vel q̄ fiunt ad exercendas vanitates aliquas. Vel que fiunt ad inquirenda aliqua occulta: vt.j.e.hi qui.et ca. illud. Sed que fiunt neceſſitatꝭ cauſa, non ſunt illicite: vt ſi contentio eſſet de electione aliquorum, ⁊ eſſet paritas vtrinq; in omnibus: exēplo Mathie poſſūt fieri ſortes. † vt.j.e.nō exēplo.et queſt.v.non licet. cum enim nō ſupereſt humanū auxilium tunc poſſum⁹ recurrere ad diuinum auxiliuꝫ: vt.xxij.queſtio.ij. queritur. et in dubijs ſm leges ad ſortes decurritur: vt.ff.de iudic. ſed cum ambo.C.communia de lega.ſi duobus. ⁊ Augu. ſcripſit ‡ quibuſdam cum ciuitas eſſet obſeſſa, et dubitaret clerus qui deberent fugere, qui remanere: ꝙ ſorte illud eſſet dirimendum.
b ¶ Achor. hiſtoriam habes.j.qōe.iiij.§.item peccato Achor.et Joſue.vij.
c ¶ Hay.ciuitatem.

Sortes ſunt in duplici dr̄ia.

j.Re. xiiij.d.

Jone j.a.

† Adde an ſit aliqd dirimēdū ſorte: no. in.l. in trib⁹ ⁊ i.l.ſe. ff.de le. iij. ⁊.l.ij cū gloſ. not.per Bar.C. qñ et q̄ q̄r.ps. lib.x.

‡ Sub. in ep̄la ad honoratū de hoc ſatis p archid. j.c.px.

Quod autez ſortes[a] exquirere pctm̄ non ſit: et exemplis ⁊ authoritatib⁹ probatur. Cuz em̄ Achor[b] de anathemate furtim ſurripuiſſet, et ob eius peccatum pp̄ls ceſus apud Hay[c] hoſtibus terga dediſſet: precepit dn̄s Joſue vt ſortibus exquireret quo peccante populus in manibus hoſtium cadere meruerat. Joſue preceptū accipiēs miſit ſortes: primum ſuper tribus: deinde ſuper familias: deīde ſuper perſonas: et ita cecidit ſors ſup Achor. Saul quoq;[d] cum pugnaſſet contra Philiſteos, et iuraſſet ſe interfecturū quēcūq; q̄ ante ſolis occaſuꝫ comederet de populo: ſorte deprehendit Jonathan filium ſuum mel comediſſe, quod ſceptro acceperat: quē cum morti tradere vellet populo ſupplicante reuocauit ſn̄iam. Jonas q̄q; cum a facie dn̄i fugeret: a nautis ſorte deprehēſus, ī mari deiectus, ⁊ a ceto eſt abſorptus. De zacharia etiā legit ꝙ ſorte exijt vt īcenſum poneret. Mathias ꝓ a btō Petro ſorte in ap̄ſatū et Jude ſucceſſorē eligit. Qđ ergo tantoꝝ exēplis probat, patet malū nō eſſe. Unde etiam Augu.ait in libro pſalmorum.

Sors nō eſt aliqd mali[e] ſꝫ res ī hūana dubietate diuinā indicās volūtatem.

His ita rn̄det. Anteq̄; euangeliū clareſceret, multa pmittebant, q̄ tpe pfectioris diſcipline penit⁹ ſūt eliminata. Copula nāq; ſacerdotalis vel cōſāguineoꝝ nec legali nec euāgelica vel ap̄lica aucte ꝓhibetur: eccl̄iaſtica tn̄ lege penitus īterdicit. ſic ⁊ ſortib⁹ nihil mali ineſſe monſtrat: ꝓhibet tn̄ fidelib⁹: ne ſub ſpecie diuiationis ad antiq̄s idololatrie cultus redirēt. Uñ quibuſdā conſtellatiōes ⁊ futuroꝝ ſigna cuſtodiētib⁹ ap̄ls ait: Dies obſeruatis et mēſes et tp̄a ⁊ annos: vñ timeo ne forte ſine cā laborauerim in vobis. Sic ⁊ aſtronomia ſeu etiā aſtrologia apđ catholicos in deſuetudinē abijt: quia dū propria curioſitate his nimis erāt intēti, min⁹ vacabāt his que ſaluti aīaꝝ erāt accōmodata. Qđ aūt ſortib⁹ credi non oporteat, Hiero.teſtat ſcribēs ſuper Joan.ca.j.

¶ Exēplo Jone vel Mathie non eſt ſortibus indifferenter credendum.

Non ſtatim debem⁹ ſub exēplo Jone[f] ſortibus credere: vel illud de actib⁹ apoſtoloꝝ huic teſtimonio copulare, vbi ſorte Mathias ī apoſtolum eligit. Item Auguſt. ad inquiſitiones January.

¶ Ad ſclaria negocia diuina oracula non ſunt cōuertenda.

Hi q̄ de paginis euāgelicis ſortes legunt: etſi optādum eſt vt id potius[g] faciant, q̄; ad demonia cōſulenda cōcurrant: tamen iſta mihi diſplicet conſuetudo, ad negocia ſecularia et ad vite huius vanitateꝫ diuina oracula velle conuertere.

d ¶ Saul quoq;.hoc habes.xxij.q.ij.§.item opponit.
e ¶ Sors. ¶ Mali. In ſui natura nō eſt mala: tn̄ ꝓhibet: q: propter aſſiduitatē labit talis in idololatriā ſicut eſt in iuramēto: † vt.xxij.q.j.⁊ iurabunt. Jo.
¶ His ita reſpondet. ¶ Hec eſt.ij.pars.q.in qua probat ꝯrium p.ix.authoſctōꝝ. Jo.de fan.
¶ Caſus. Hic reſpondet Gra.allegatis dicēs ꝙ in veteri teſtamēto multa ꝑmittebātur.ſ. ſortilegia et alia q̄ hodie nō ꝑmittūt. Nā in vete.teſta. ꝑmittebat copula ſacerdotalis vel cōſanguineoruꝫ: que hodie eſt penitus īterdicta. ſic et ſortilegiū ꝓhibet: nō ꝙ ſortibus inſit alīqđ mali: ſed q: ſub ſpecie diuinationis ad cultum idololatrie peruenit. Et ꝙ ſortilegia ſint prohibita, probat authoritate apoſtoli. Idē ſeruāt catholici de aſtronomia vel aſtrologia.
¶ Qđ autē. ¶ Caſus. Nunc probat Gratianus ꝙ ſortibus credi non debet. ⁊ ad hec inducit ſequentia ca.
Non ſtatim. ¶ Caſ⁹. Docet Hierony.in hoc ca. ꝙ nō ideo ſortibus credere debemus, q: Jonas eſt per ſortem in vitio dep̄hēſus, et Mathias in apoſtoluꝫ electus.
f ¶ Jone. Quia hoc fuit diuina inſpiratione factum: vt.xiiij.q.v.dixit.
Hi qui. ¶ Caſus. Quidā per quoſdam verſiculos pſalterij vel euangelij diuinabant futura. quare q̄ſiuit ianuari⁹ ab Aug. vtrū hoc ſit faciendum? Et reſpondet ꝙ non: minus tamen malum eſt hoc facere, q̄; conſulere demones.
g ¶ Potius. q: permittitur minus malū, vt euitet maius malū. vt.xxxij.q.ij.ſi qđ verius. ⁊.xxij.q.j.conſidera. et eſt ſimilis modus loquendi.j.q.j.indices.

† Uſ hoc inſ... ligē... ꝓhi... no...

Gala. iiij.b.

Malo mīn⁹... mitt... vt ma... euit.

I tē Beda ſup Act⁹ aploꝝ.

¶ Exēplo mathie vl' ione nō eſt idifferēter ſortib⁹ credēdū.

NOn exēplo Mathie vl' q Jonas ꝓpheta ſorte deprehēſ⁹ ſit, indifferēter ſortibus eſt credendū: cū priuilegia[a] ſinguloꝝ (vt Hieronym⁹ ait) cōmunē legem oīno facere non poſſint. ſi qui tamē neceſſitate aliqua cōpulſi deū putāt ſortib⁹ exēplo apoſtoloꝝ cōſulēdum eſſe, ✝ videāt hoc ipſos apoſtolos non niſi collecto fratrum cetu, et precib⁹ ad deum fuſis egiſſe.

De diuinis vero ſcribit Auguſtinus ita dicens.

¶ Nō ſunt obſeruāda q̄ a diuinis ꝑcipiunt: q̄uis ea cōtingant q̄ ab eis ꝓnūciant.

INtelligi voluit domin⁹ etiā illa que a diuinantibus non ſcḋm deū dicunt: ſi acciderint que dicuntur, non ſic accipienda ſunt vt fiant que precipiunt ab eis, aut colant que coluntur ab eis.

Idē in li. ij. de doctrīa xpiana.

¶ Inſtitutiones hominū que ſunt ſuperſtitioſe, vel non.

ILlud qḋ eſt ſcḋm inſtitutiones hominū, partim ſupſtitioſum eſt, partim nō ſuperſtitioſum. Superſtitioſum eſt q̇cq̇d inſtitutū eſt ab hoīb⁹ ad faciēda idola ⁊ colenda ꝑtinens, vel ad colendā ſicut deū creaturā, partēve vllā creature: vel ad cōſultatiōes ⁊ pacta quedā ſignificationū cū demonibus placita atq̧ federata: q̄lia ſunt volumina‡ magicarū artiū: que quidē cōmemorare poti⁹ q̄ȝ docere aſſolent poete: ex quo genere ſunt (ſed quaſi licētiori[b] vanitate) haruſpicum et augurum libri. Ad hoc etiā genus pertinent omnes ligature atq̧ remedia que medicorum quoq̧ diſciplina condemnat, ſiue in precantationibus, ſiue in quibuſdam notis quas characteres vocant ſine in quibuſcunq̧ rebus ſuſpendendis atq̧ ligandis, vel etiam ſaltandis quodammodo, non ad temperationem corporū, ſed ad quaſdam ſignificationes, aut occultas, aut etiam manifeſtas: que eminentiori[c] ✝ nomine phyſicā vocant: vt quaſi non ſuperſtitionem‡ implicare, ſed nature‡ prodeſſe videantur: ſicut ſunt inaures in ſummo ſingularum aurium: aut de ſtruthionum oſſibus anſule in digitis: aut cum dicitur tibi ſingultienti vt dextera manu ſiniſtrum pollicē teneas. His adiunguntur milia inaniſſimarū obſeruationum. ſi membrum aliquod ſalierit, ſi iunctim ambulantibus amicis, canis, aut lapis, aut puer medius interuenerit. Hinc ſunt etiam illa, limen calcare cum ante domum ſuam tranſit, redire ad lectum ſi quis dum ſe calceat ſternutauerit, redire domum ſi procidens offenderit, vel ſi veſtis a ſoricibus roditur. Neq̧ illi ab hoc genere ſuperſtitionis pernicioſe ſegregandi ſunt qui olim genethliaci propter natalium conſiderationes dierum, nunc autem vulgo mathematici vocantur. nam ⁊ ipſi quāuis veram ſtellarum poſitionē cum quiſq̧ naſcitur conſectentur, ⁊ aliquādo etiam perueſtigent: tamen q inde conantur vel actiones noſtras, vel actionum euentus predicere, nimis errant. ¶ Hoc autem genus fornicationis anime ſalubriter diuina authoritas non tacuit: neq̧ ab ea ſic deterruit animā, vt propterea talia negaret eſſe ſectanda, quia falſa dicuntur ⁊ a profeſſoribus eorū: ſed etiam ſi dixerint vobis (inquit) ⁊ ita euenerit, ne credatis eis. Non enim quia imago Samuelis mortui Sauli vera pronūciauit, propterea talia ſacrilegia quibus illa imago preſentata eſt, minus execrāda ſunt. aut quia in Actibus apoſtolorū femina ventriloqua[d] verū teſtimoniū perhibuit apoſtolis dñi, ideo Paulus apoſtolus pepercit illi ſpiritui, ac non potius feminā illius demonij correptione atq̧ excluſione mundauit. Omnes igitur artes huiuſmodi vel nugatorie vel noxie ſuperſtitionis ex quadā peſtifera ſocietate hominū ⁊ demonum quaſi pacta infidelis ⁊ doloſe amicitie conſtituta penit⁹ ſunt repudiande ⁊ fugiende chriſtiano.

✝ mitiori.
‡ ſuperſtitioſe.
‡ natura.
ij. ps.
Actu. xvj. a.

Idem in lib. de ciuitate dei.

¶ Non eſt vita ſed mors inq̄ſitio vel curatio que a diuinis vel magicis expetitur.

QUi ſine ſaluatore ſalutem vult habere, et ſine vera ſapientia eſtimat ſe prudentem fieri poſſe, non ſanus, ſed eger: non prudēs, ſed ſtul=

NOn exemplo. ¶ Caſ⁹. Quidam exemplo mathie et exēplo ione ſortibus vtebātur ſed Beda oſtendit q illud non eſt trahendū ad cōſequētiā, qḋ ꝓbat authoritate hic. ſi tamen aliq̇s in neceſſitate hoc putauerit faciēdū, ſciat aplos hoc non feciſſe niſi fratribus collectis, et precib⁹ fuſis vl' porrectis ad deum.

✝ Adde q ſors ꝓpt dubiū facta permittit. ſi que ſit cauſa ſiones. ff. fami. hercis.

a ¶ Cum priuilegia. xvj. q. j. hinc eſt. ſ. j. et. ſ. diſ. iij. priuilegia.‡

ILlo qḋ. ¶ Caſus. Hoc cap. diuidit i duas partes. In pͥma parte dicit Aug. q facta hoim partim ſunt ſupſtitioſa: et partim nō: ⁊ de ſupſtitioſis multa ponit exēpla que in ipſa litera facile deprehendes. In ſecūda parte dicit q diuinatio eſt fornicatio. in qua diuinatione etſi vera dicuntur quādoq̧, vt exemplo magis ſamuelis, et mulieris vētriloque. i. demoniace: non tamen propter hec ſortilegia vel talia ſacrilegia ſunt facienda, ſed reprobanda penitus. Anſule. i. annuli. Scḋa pars incipit ibi: Hoc autē.

‡ Uide qḋ not. ſ. j. q. j. ſicut ſ. eo. de pu. ſane.

b ¶ Licentiori. i. non videtur intantum peccare.

c ¶ Eminentiori. id eſt pulchriori vl' maiori.

‡ molimina.

d ¶ Uentriloqua. q̄ habebat ſpiritū pythonis in ventre: q̄ multis dieb⁹ ſequebat Paulū ⁊ alios ꝑdicatores, ⁊ clamabat: iſti ſunt ſerui dei, q̄ annunciāt verba ſalutis. vnde offēſ⁹ Paul⁹ ad eā ꝯuerſus eſt, et dixit ſpūi: ꝑcipio tibi vt ab iſta recedas, et ſtatim receſſit.

QUi ſine ſaluatore. ¶ Caſ⁹. Quidam demētes erāt q̄ ſine ſaluatore putabant ſe ha=

bere ſalutem, ⁊ ſine vera ſapientia putabāt ſe fieri ſapiē tes: ſed Aug. oſtēdit ꝙ tales ceci ſunt, ⁊ demētes. ⁊ quicunq; diuinationibus intendunt: niſi ſe correxerint, eternaliter morientur: q2 vanitas magicarū artium per demones eſt inuēta, pſalmiſta dicente: Omnes dij gentiū demonia, et finitur ibi authoritas prophete: ⁊que poſtea ſequūtur ſunt verba Aug.

a ¶ Angeloꝝ. Ergo aliq̄ eſt ſcientia a diabolo: vt.j.e.q. v.epī.in prin.ar.cōtra.§.xxxvij.diſ.§. hinc etiā. vbi dicit ꝙ a diuinis ſcripturis oīs ſciētia ſumpſit initium.†

I Llos planetarios. ¶ Caſ⁹. Quando ipſe erat hereticus, ſepe planetarios ꝯſulebat: quos hoīes vocant mathematicos: qđ ideo faciebat, quia ab eis nullum ſacrificiū ⁊ nulle preces ad aliquē ſpiritum malignū dirigerent ad diuinationē. hoc tn̄ quod faciebat, erat dam nabile.

S Ed ⁊ illud. ¶ Caſ⁹. Hoc ca. diuidit in duas partes. In prima parte ponit Hiero. verba apl'i.ſ.q̄ fornicat, in corp⁹ ſuū peccat. ⁊ dicit ꝙ illa ṽba poſſunt intelligi nō ſolum de corpore carnali, ſ3 etiā de corpore ſpirituali, qđ eſt eccleſia: qđ corp⁹ maculat cum per vnum mēbrū in oē corp⁹ macula diffundit. i. cum per vnū hominē preſtat ceteris exēplū delinquēdi. In ſecunda parte oſtēdit qđ ſit opprobriū Egypti: et dicit ꝙ obſeruare auguria et diuinatiōes q̄ in Egypto ſunt inuenta: ad q̄ nullus homo debet recurrere poſt baptiſma: qđ ſi q̄s fecerit, opprobrium ſecū portabit Egypti. Scđa pars eſt ibi: Eſt ⁊ illud.

b ¶ Illud. tangit illud qđ legit in Joſue, q2 popul⁹ circunciſus fuit a tēpore Abrahe vſq; ad illud tēp⁹ quo popul⁹ exiuit de Egypto, ſed poſtea non fuerūt circūciſi. xl. an. quibus fuerūt in deſerto: ſed cum trāſierūt iordanē, denuo p̄ceptū fuit vt vnuſq̄ſq; circūcideret: qđ factum eſt. ⁊ dixit dn̄s Joſue: Hodie abſtuli a te opprobriū egypti.

Pſal. xcv.

† Sed nūq̄d ē licitum vti arte notoria? dic ꝙ ars notoria oīno eſt illicita, ⁊ xp̄iano fugienda: hec em̄ ars eſt ꝑ quā q̄dā nitūtur acq̄rere ſciētiā: ſed oīno inefficax ē, ⁊ fiūt ibi q̄dā pacta illicita cū demonibus ſm Tho.

j. cor. vj. d. Eph. j. d.

tus in egritudine aſſidua laborabit, ⁊ i cecitate noxia ſtultus et demens permanebit: ac proinde omnis inquiſitio ⁊ omnis curatio que a diuinis ⁊ magicis artib⁹, vel ab ipſis demonijs in idolorum cultura expetitur, mors potius dicenda eſt q̄3 vita: ⁊ qui ea ſectantur, ſi ſe nō correxerint, ad eternā perditionem tendunt, Pſalmiſta dicēte: Omnes dij gentiū demonia ſunt. q̄ ꝑ deceptos homines alios decipere quotidie geſtiūt vt ꝑditionis ſue alios faciant participes. Itaq; hoc vanitas magicarū artiū ex traditione malorum angeloꝝ[a] in toto orbe terrarū plurimis ſeculis inualuit per quādā ſcientiam futuroꝝ et infernorum: ⁊ per inuentiones eorum inuenta ſunt haruſpicia ⁊ augurationes, ⁊ ipſa que dicuntur oracula ⁊ necromantia.

I dem confeſſionum lib. iiij.

¶ Chriſtiana ⁊ ṽa pietas planetarios expellit ⁊ damnat.

I Llos planetarios quos mathematicos vocant, plane cōſulere non deſiſtebā: ꝙ quaſi nullū ab eis ſacrificiū, et nulle preces ad aliquē ſpiritum ob diuinationē dirigerentur: quod tamē chriſtiana ⁊ vera pietas conſequenter expellit ⁊ damnat.

I tem Hieronymus.

¶ Cultura eſt idololatrie auguria ſeruare, ⁊ ſtellarum requirere curſus.

S Ed ⁊ illud[b] adde: qm̄ q̄ fornicatur in corp⁹ ſuū, peccat: non iſtud corpus ſolū, qđ templū dei effectū eſt: ſed illud qđ d2 q2 omnis eccl'ia corpus chriſti eſt, ⁊ in omnē eccleſiam videt delinquere qui corpus ſuum cōmaculauerit: q2 per vnum membrum macula, in omne corpus diffunditur.

¶ Eſt ⁊ illud opprobriū Egypti, qđ ſi neglexeris, ⁊ poſt iordanis trāſitū, et poſt baptiſmi ſecundā circunciſionē, vetuſte ꝯſuetudinis inuſtione ſuggeritur, obſeruare auguria, req̄rere ſtellarum curſus, et euentus ex his futuroꝝ rimari, ceteriſq; huiuſmodi ſuperſtitiōibus implicari. idololatrie nāq; mater eſt Egypt⁹: ex qua certum eſt opprobria h̄mōi pullulare. que ſi tranſito iordane ſuſceperis, ⁊ his te laqueis rurſus illigaueris: tecū ſine dubio opprobria Egypti trahis.

H ec autem ſortilegia nō vſq; adeo ſunt deteſtanda. vt ſi aliquid de area vel torculari demonibus fuerit immolatū: qđ reliquū eſt, ideo credatur eſſe immūdum: aut ſi ipſum quod oblatū fuerit, a nobis ignorātibus ſumi contigerit: ideo credamus nos deliquiſſe.

U nde Aug. ad publicolam.

¶ Nō ideo reliq̄ ſunt immūda, q2 ab area vel torculari aliq̄d ad demonū ſacrificia tollit.

S I de area vel torculari tollit aliq̄d ad ſacrificia demonioꝝ ſciente chriſtiano: ideo peccat, q2 ꝑmittit fieri vbi ꝓhibēdi poteſtas[c] eſt. qđ ſi factū nō cōperit, aut ꝓhibēdi poteſtatē nō h3 vtit mūdis reliq̄s fructib⁹ vnde illa ſublata ſunt.

I tem Ambro. in prima epiſtola ad Corinth.

¶ Immunis eſt a reatu qui emit qđ neſcit idolis imolatū.

L Icet aliq̄d pollutū ſit per accidētia. i. ꝑ oblationē idoli[d]: cū tamē neſcit qui emit, nullū patit ſcrupulum: ⁊ apud deū immunis eſt.

¶ Queſtio. iij. ⁊ iiij.

¶ Hec autē. ¶ Hec eſt. iij. pars q̄ōnis i qua querit ſi poſſimus mādücare vel bibere ⁊c̄. Jo.

¶ Caſ⁹. Supra dictū eſt ꝙ ſupſtitiones ſunt abominande. Nūc vero dicit Gra. ꝙ q̄uis talia ſint abominā da vel deteſtāda: tamē ſi de area vel torculari aliq̄d demonib⁹ imolet, ꝓpter hoc reliquū nō reputatur imūdū: neq; ſi illud immolatū q̄s comedit ignorāter, propter hoc credit deliquiſſe. iiij. q̄.

S I de area. ¶ Caſus. Publicola queſiuit ab Aug. ſi de area vel torculari alicui⁹ aliquid fuerit demonib⁹ imolatū: vtrū ille cui⁹ eſt area vel torcular, peccet ſi ꝑmittit inde aliq̄d tolli. Et r̄ndet ſi ꝓhibere pōt ⁊ nō ꝓhibet. peccat. ſi ṽo neſcit, vel ꝓhibere nō pōt, nō peccat: ⁊ nūc reliq̄s fructib⁹ ſine pctō pōt vti.

c ¶ Poteſtas eſt. videt ꝗ ꝙ nō q̄ⁱb3 tenet ꝓhibere, ſ3 ſolus iudex: vt diximus. xxiij. q. iij. nō in ferenda. §. e. ſc3 xxiij. q. viij. p̄terea.

d L Icz. ¶ Idoli. ſ3 ipſum idolothytū nō poteſt comedi. xxx. di. ſi quis carnem.